

Chrońmy Przyrodę Ojczystą

Organ Państwowej Rady Ochrony Przyrody

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY – ARTICLES

- Sristi Kamal, Wojciech Tokarz, Małgorzata Grodzińska-Jurczak: Tereny prywatne w ochronie przyrody: dotychczasowe dobre praktyki i rozwiązania – *Private lands in nature conservation: existing good practices and solutions* 275
- Elżbieta Dumnicka, Mariusz Płotek: Antropogeniczne zmiany fauny bezkręgowców jaskiń Gór Twardych (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska) – *Anthropogenic changes in the invertebrate fauna of Góry Twarde (Mts) caves (Kraków-Częstochowa Upland)* 285
- Robert Rozwałka, Paweł Sienkiewicz, Katarzyna Barańska: Występowanie pająków z rodzaju *Atypus* (Araneae: Atypidae) w prawobrzeżnej części doliny Środkowej i Dolnej Odry – *Occurrence of the genus Atypus (Araneae: Atypidae) in the right bank valley of the Middle and Lower Odra River* 297
- Piotr Dębowski, Jarosław Gancarczyk: Ichtiofauna planowanego rezerwatu „Rzeka Korytnica” (Pomorze Zachodnie) – *Fish fauna of the planned nature reserve “Rzeka Korytnica” (Western Pomerania)* ... 309
- Paweł Buczyński, Mateusz Ciechanowski, Tomasz Karasek: Torfowisko w Martenkach (Pojezierze Wschodniopomorskie) – interesująca ostoja entomofauny wodnej – *A peat bog in Martenki (the East-Pomeranian Lake District) – an interesting refugium of aquatic insect fauna* 315
- Zbigniew Wilczek, Wojciech Zarzycki: Szata roślinna rezerwatu przyrody „Dolina Łańskiego Potoku” na Pogórzu Śląskim (Karpaty Zachodnie) – *Vegetation of the “Dolina Łańskiego Potoku” Nature Reserve in the Silesian Foothills (the Western Carpathians)* 322
- Magdalena Marzec: Rzadkie i chronione mięczaki obszaru Natura 2000 Dolina Zwoleńki – *Rare and protected molluscs of the Natura 2000 site Dolina Zwoleńki* 330
- Beata Jastrzębska: Porosty rezerwatu „Gołobórz” na Wysoczyźnie Siedleckiej – *Lichens of “Gołobórz” nature reserve on the Siedlce Plateau* 337
- Tadeusz Wojas, Stanisław Szafraniec: Nowe stanowiska paskówki tatrzańskiej *Cornumutilla lineata* – rzadkiego i relikтового gatunku kózki (Coleoptera: Cerambycidae) – w Beskidach Zachodnich – *New sites of the rare and relic longhorn beetle Cornumutilla lineata (Coleoptera: Cerambycidae) in the Western Beskids Mts* 345
- Grzegorz Vončina: Nowy żywiciel jemioli pospolitej jodłowej *Viscum album* subsp. *abietis* – *A new host of the white mistletoe Viscum album subsp. abietis* 349
- Agnieszka Tomaszewska: Pałeczka rudawa *Tulostoma melanocyclus* – nowe stanowiska rzadkiego w Polsce gatunku grzyba – *Tulostoma melanocyclus* – *new sites of a rare fungus species in Poland* 354
- Tomasz Kowalczyk, Szymon M. Drobniak, Joanna Hajduk, Stanisław Bury: Nowe stanowisko storczyka – tajemny jednostronnej *Goodyera repens* w Bieszczadach Zachodnich (Karpaty Wschodnie) – *A new site of the orchid Goodyera repens in the Western Bieszczady Mts (Eastern Carpathians)* 360
- Małgorzata Bujoczek, Kazimierz Chwistek, Leszek Bujoczek: Nowe stanowiska storczyka – wyblinu jednolistnego *Malaxis monophyllos* w Gorcach – *New sites of the orchid Malaxis monophyllos in the Gorce Mts (Western Carpathians)* 363

Tereny prywatne w ochronie przyrody: dotychczasowe dobre praktyki i rozwiązania

Private lands in nature conservation: existing good practices and solutions

SRISTI KAMAL, WOJCIECH TOKARZ, MAŁGORZATA GRODZIŃSKA-JURCZAK

*Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński
30–387 Kraków, ul. Gronostajowa 7
e-mail: sristi.kamal@uj.edu.pl*

Słowa kluczowe: ochrona przyrody, tereny prywatne, Natura 2000, obszary chronione.

Konieczność ochrony bioróżnorodności wymusza opracowanie nowych koncepcji wychodzących poza stosowane dotychczas formy ochrony terenów o szczególnej wartości przyrodniczej, niezależnie od ich statusu własności. Tereny prywatne, zarówno będące częścią obszarów chronionych, jak i znajdujące się poza nimi, często odgrywają ważną rolę w ochronie przyrody jako kluczowe siedliska, korytarze ekologiczne lub elementy chronionego krajobrazu. Wyznaczony przez Unię Europejską (UE) cel zahamowania spadku bioróżnorodności do 2020 roku praktycznie we wszystkich krajach członkowskich UE, doprowadził do włączenia gruntów prywatnych w granice obszarów chronionych, w tym głównie w Europejską Sieć Ekologiczną – Natura 2000. Niniejszy artykuł dyskutuje pozytywne i negatywne skutki objęcia tą formą ochrony przyrody terenów prywatnych. Powstające na tym polu konflikty społeczne dotyczą głównie kwestii prawa własności, potencjalnej utraty prawa do decydowania o sposobie gospodarowania gruntami oraz strat ekonomicznych. Podobne problemy występują także w innych częściach świata, co implikuje opracowywanie nowych instrumentów do zapobiegania lub łagodzenia tego typu sporów. Ich skuteczność zależy w dużej mierze od konkretnego przypadku i dlatego żadnego z nich nie można stosować uniwersalnie. Stosowanie niniejszych instrumentów powinno pociągać za sobą kolejne zmiany w sposobach zarządzania ochroną przyrody, wprowadzane ze zrozumieniem czynników społecznych i kulturowych wpływających na postawę prywatnych właścicieli wobec ochrony przyrody.

SUMMARY

Growing pressure to reduce and prevent the biodiversity loss has led to development of new approaches that go beyond the conventional model of public protected areas and instead focus on ecologically important land, irrespective of the ownership. Private lands, as part of legally protected areas or informally protected areas, can play a significant role in nature conservation as key habitats, ecological corridors or protected landscape. The commitment of Europe to stop the biodiversity loss by 2020 (EU Biodiversity Strategy to 2020) and regional conservation policies, such as the Natura 2000 Ecological Network, have inevitably led to inclusion of private lands in protected areas of the Member States, including Poland. This paper focuses on both positive and negative consequences that have been witnessed in Poland as a result of private lands becoming part of Natura 2000 sites. The main issues of conflicts are related mainly to property rights, potential loss of authority in decision making about land use, and economic losses. Similar challenges have been faced worldwide, and therefore various instruments (voluntary and involuntary) used to prevent or mitigate the conflicts are examined. The effectiveness of each tool will largely depend on the individual case and should not be generalized as a successful instrument for all cases. Finally, we conclude that financial or other market-based tools should be complemented with better understanding of social and cultural impact on landowners' attitudes and bring subsequent changes in environmental governance.

Antropogeniczne zmiany fauny bezkręgowców jaskiń Gór Towarnych (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska)

Anthropogenic changes in the invertebrate fauna of Góry Towarne (Mts) caves (Kraków-Częstochowa Upland)

ELŻBIETA DUMNICKA¹, MARIUSZ PŁOTEK²

¹ Instytut Chemii, Ochrony Środowiska i Biotechnologii
Akademia im. J. Długosza w Częstochowie
42–200 Częstochowa, al. Armii Krajowej 13/15

² Instytut Ochrony Przyrody PAN
31–120 Kraków, al. A. Mickiewicza 33
e-mail: plotem@wp.pl

Słowa kluczowe: jaskinie, fauna naścienna, fauna osadów, troglobakseny, troglofile.

W badanych jaskiniach skład fauny naściennej różnił się nieco, co prawdopodobnie spowodowane było drobnymi różnicami mikroklimatycznymi (temperatura, wilgotność i przepływ powietrza) między jaskiniami. Skład fauny osadów obu jaskiń był podobny, natomiast wyraźne zmniejszenie i wahania liczebności bezkręgowców w Jaskini Towarnej były skutkiem antropopresji. W obu obiektach stwierdzono utrzymywanie się populacji troglobiontycznego chrząszcza *Speonomus hydrophilus* – introdukowanego do Jaskini Dzwonnica ponad 30 lat temu z jaskiń Pirenejów.

SUMMARY

Parietal fauna was studied in autumn and winter of 2006/07 and 2007/08, whereas invertebrates in sediments – in 2008/09 in two caves different in shape and anthropogenic impact. Insects (Insecta) represented by flies (Diptera) and butterflies (Lepidoptera) dominated on cave walls; furthermore, one spider species (*Meta menardi*), snails (Gastropoda) and woodlouses (Oniscidae) were found. The composition of parietal fauna slightly differed between the studied caves, which was probably caused by slightly different microclimatic conditions. The composition of sediment fauna in both caves was similar, but a significant reduction and fluctuations in the number of invertebrates in Towarne cave were a consequence of anthropogenic impact. Invertebrate fauna of sediments was represented by the groups of troglobites such as: nematodes (Nematoda), oligochaetes (Oligochaeta), woodlouses (Oniscidae), springtails (Collembola) and mites (Acari). Moreover, larvae of flies and beetles (Coleoptera) and a few snails were found. Although the organic matter content in sediments of Towarna cave was higher than in Dzwonnica cave, the density of fauna was lower, probably due to contamination of sediments. The beetle *Speonomus hydrophilus* introduced 30 years ago (from Pyrenean caves) was the only troglobite species found in both caves.

Występowanie pająków z rodzaju *Atypus* (Araneae: Atypidae) w prawobrzeżnej części doliny Środkowej i Dolnej Odry

Occurrence of the genus *Atypus* (Araneae: Atypidae) in the right bank valley of the Middle and Lower Odra River

ROBERT ROZWAŁKA¹, PAWEŁ SIENKIEWICZ², KATARZYNA BARAŃSKA³

¹ Zakład Zoologii UMCS
20–033 Lublin, ul. Akademicka 19
e-mail: arachnologia@wp.pl

² Katedra Entomologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytet Przyrodniczy
60–594 Poznań, ul. Dąbrowskiego 159
e-mail: carabus@up.poznan.pl

³ Klub Przyrodników
66–200 Świebodzin, ul. 1 Maja 22
e-mail: kasia_baranska@interia.pl

Słowa kluczowe: *Atypus affinis*, *Atypus muralis*, rozmieszczenie, dolina Odry, Polska.

W pracy przedstawiono informacje na temat rozmieszczenia pająków z rodzaju *Atypus* (Latreille, 1804) z polskiej części doliny Odry, na odcinku od Słubice po ujście do Bałtyku. Wykazano siedem stanowisk gryziela stepowego *Atypus muralis*: Krajnik Dolny, Raduń, Bielinek, Stary Kostrzynek, Gozdowice (dwie lokalizacje), Owczary. Wszystkie odkryte stanowiska *A. muralis* zlokalizowane były na murawach kserotermicznych z klasy *Festuco-Brometea*. Stwierdzono także trzy blisko siebie położone stanowiska gryziela zachodniego *A. affinis* na obrzeżach Świnoujścia. Analiza danych bibliograficznych wykazała, że wielokrotnie cytowane stanowisko *A. affinis* w Szczecinie jest nieudokumentowane i nie ma o nim wzmianki w publikacji oryginalnej. Weryfikacja materiałów dowodowych wykazała, że w Bieliniku nad Odrą występuje *A. muralis*. Wcześniejsza informacja o stanowisku na terenie rezerwatu przyrody „Bielinek” *A. affinis* spowodowana była błędnym oznaczeniem. Przedstawione stanowiska pająków z rodzaju *Atypus* pozwalają także na sprecyzowanie przebiegu północno-wschodniej granicy zasięgu *A. affinis* oraz północnej granicy dla *A. muralis* w Polsce i Europie.

SUMMARY

This paper presents data on the distribution of spiders from the genus *Atypus* in the Polish part of the Odra River valley along the distance from Słubice to the river mouth into the Baltic Sea. Based on the collected data, seven sites with *Atypus muralis* were recorded: Krajnik Dolny [UTM VU 57], Raduń [VU 47], Bielinek [VU 46], Stary Kostrzynek [VU 45], Gozdowice (two localities) [VU 54], Owczary [VU 77]. All the sites of the species were located in the xerothermic calcareous grasslands from the *Festuco-Brometea* class. Moreover, three sites of *A. affinis* were found in the vicinity of Świnoujście [VV 57]. Additionally, the detailed analysis of the bibliographic data revealed that the site of *A. affinis* in the city of Szczecin, which was commonly referred to in the literature, is actually not documented and is not mentioned in the original publication. Verification of the available material revealed also that it is *A. muralis* that occurs in the Bielinek reserve and former information on the occurrence of *A. affinis* probably results from the mistake in identification. Based on the presented data on spiders from the genus *Atypus*, we are able to define more precisely the northern boundary in the distribution of both species in Poland and Europe.

Ichtiofauna planowanego rezerwatu „Rzeka Korytnica” (Pomorze Zachodnie)

Fish fauna of the planned nature reserve “Rzeka Korytnica” (Western Pomerania)

PIOTR DĘBOWSKI¹, JAROSŁAW GANCARCZYK²

¹ Instytut Rybactwa Śródlądowego, Zakład Ryb Wędrownych
80–298 Gdańsk, ul. Synów Pułku 37
e-mail: pdebowski@infish.com.pl

² Drawieński Park Narodowy
73–220 Drawno, ul. Leśników 2

Słowa kluczowe: ichtiofauna, Pojezierza, rezerwat przyrody.

Planowany rezerwat przyrody obejmuje dziesięciokilometrowy odcinek dolnego biegu Korytnicy – lewobrzeżnego dopływu Drawy (dorzecze Odry). Przeprowadzone jesienią 2008 roku badania ichtiofauny na 10 stanowiskach tego odcinka wykazały obecność 15 gatunków ryb i jednego gatunku minoga. Zagęszczenia ryb były duże. Najliczniej na wszystkich stanowiskach występowały: kiełb *Gobio gobio* i okoń *Perca fluviatilis*. Ichtiofauna jest typowa dla międzyjeziornych odcinków rzek północnej Polski, a na jej skład wyraźny wpływ ma obecność znajdującego się powyżej dużego jeziora, a także odcięcie od reszty dorzecza przez jazy.

SUMMARY

The planned nature reserve covers a 10 km stretch of the lower reaches of the Korytnica River, a left tributary of the Drawa River (Oder River Drainage Basin). The objective of the reserve is to protect i.a. the fish assemblage, which was investigated in autumn 2008, at 10 sampling sites located all over the future reserve (Fig. 1). Fish were abundant and represented by 16 species (Table 1). The most common and abundant were gudgeon *Gobio gobio* and perch *Perca fluviatilis*. In the upper reaches of the river, there were many immigrants from a lake situated upstream (roach *Rutilus rutilus*, bleak *Alburnus alburnus*, bream *Abramis brama*) and in the lower reaches, a forested part – some lithophilous species occurred (minnow *Phoxinus phoxinus*, brook lamprey *Lampetra planeri*) (Fig. 3). The fish fauna is typical of river stretches located between lakes in Northern Poland but clearly influenced by a large lake situated upstream and by cutting off from the rest of the drainage basin by some weirs.

Torfowisko w Martenkach (Pojezierze Wschodniopomorskie) – interesująca ostoja entomofauny wodnej

A peat bog in Martenki (the East-Pomeranian Lake District) – an interesting refugium of aquatic insect fauna

PAWEŁ BUCZYŃSKI¹, MATEUSZ CIECHANOWSKI², TOMASZ KARASEK³

¹ Zakład Zoologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
20–033 Lublin, ul. Akademicka 19
e-mail: pawbucz@gmail.com

² Katedra Ekologii i Zoologii Kręgowców, Uniwersytet Gdański
80–441 Gdańsk, al. Legionów 9
e-mail: matciech@kki.net.pl

³ Zakład Hydrobiologii, Uniwersytet Warszawski
02–089 Warszawa, ul. Żwirki i Wigury 101
e-mail: t.karasek@uw.edu.pl

Słowa kluczowe: Polska, tyrfobionty, ochrona, Odonata, Heteroptera, Coleoptera, *Dytiscus lapponicus*, *Macroplea appendiculata*.

W północno-zachodniej części Pojezierza Kaszubskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji trójmiejskiej, odnaleziono torfowisko przejściowe z kompleksem torfianek, będące cenną ostoją owadów wodnych. Obiekt okazał się nieznanym wcześniej stanowiskiem pięciu gatunków parasolowych dla torfowisk sfagnowych, czterech gatunków ściśle chronionych i dwóch gatunków z listy Natura 2000. Na szczególną uwagę zasługuje wykazanie dwóch chrząszczy wybitnie rzadkich i zagrożonych w skali kraju, z *Czerwonej listy zwierząt ginących i zagrożonych*: pływaka lapońskiego *Dytiscus lapponicus* i jeziornicy rdestnicowej *Macroplea appendiculata*. Wyniki wstępnej inwentaryzacji torfowiska w Martenkach dają podstawę do objęcia go ochroną prawną.

SUMMARY

The peat bog in Martenki (the East-Pomeranian Lake District, northern Poland, 54°25'N, 18°20'E) is located at the bottom of the glacial drainage channel. It covers 2.29 ha. Transition mires and quaking bogs with *Sphagnum* spp., *Vaccinium oxycoccus*, *Drosera rotundifolia*, *Typha latifolia* and *Menyanthes trifoliata* are dominant vegetation (Fig. 1). About half of the bog is covered with post-excavation peat pits filled with dystrophic waters, overgrown by *Potamogeton natans* (Fig. 2). The site is a refugium for an interesting assemblage of aquatic insects, rich in tyrfobionts and tyrfophilous, thus requires legal protection. During preliminary hydrobiological studies, 24 species we recorded, belonging to Odonata (7), Heteroptera (5), Coleoptera (10), Trichoptera (1) and Lepidoptera (1). The following are conspicuous elements of this entomofauna: 4 species strictly protected in Poland (*), 2 species from Annex I of the EU Habitats Directive (hd), 2 species from the Polish Red Data List (prdl) and 5 umbrella species for Sphagnum peat bogs (u). These are dragonflies – *Aeshna subarctica* (*, u) and *Leucorrhinia pectoralis* (*, hd, u), true bug – *Notonecta lutea*, beetles: *Graphoderus bilineatus* (*, hd, u), *Dytiscus lapponicus* (*, prdl, u) and *Macroplea appendiculata* (prdl). Tyrfophilous *D. lapponicus* is considered vulnerable (VU) in Poland, where it occurs exclusively in northern regions. Only 10 sites were found in the last 70 years. The Martenki bog is the third site of *D. lapponicus* in the Kashubian Lake District. *M. appendiculata* is a critically endangered (CR) species in Poland (Pawłowski *et al.* 2002). It had not been collected in 70 years. Only recently it has been recorded at 5 distant sites in the Wzniesienia Zielonogórskie Hills, Pomeranian Lake District, Małopolska, Western Polesie and Lubelska Upland. In Martenki, *M. appendiculata* occurs in post-excavation peat pits, which are unusual habitat for this limnophilous taxon.

Szata roślinna rezerwatu przyrody „Dolina Łąńskiego Potoku” na Pogórzu Śląskim (Karpaty Zachodnie)

Vegetation of the “Dolina Łąńskiego Potoku” Nature Reserve in the Silesian Foothills (the Western Carpathians)

ZBIGNIEW WILCZEK, WOJCIECH ZARZYCKI

Katedra Geobotaniki i Ochrony Przyrody, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytet Śląski
40-032 Katowice, ul. Jagiellońska 28
e-mail: wilczek@us.edu.pl, wojzarzycki@gmail.com

Słowa kluczowe: szata roślinna, Pogórze Śląskie, Karpaty Zachodnie, rezerwat przyrody.

Rezerwat przyrody „Dolina Łąńskiego Potoku” wyróżnia się zróżnicowaną szatą roślinną z interesującymi zbiorowiskami roślinnymi i licznymi chronionymi gatunkami. Stwierdzono tu m.in. dobrze zachowane płaty podgórnego łągu jesionowego i olszyny górskiej. Osobliwością rezerwatu są fitocenozy olsu torfowcowego, niestwierdzone dotychczas na obszarze Pogórza Śląskiego. W płatach olsu jest zlokalizowane jedno z 8 w polskich Karpatach stanowisk czermieni błotnej *Calla palustris*. Ze względu na szczególne walory florystyczne „Doliny Łąńskiego Potoku” postuluje się powiększenie powierzchni rezerwatu i wyznaczenie wokół jego części otuliny.

SUMMARY

The “Dolina Łąńskiego Potoku” Nature Reserve is characterized by diverse vegetation with interesting plant communities and a number of protected species. Well-preserved patches of ash riparian forest *Carici-remotae Fraxinetum* and grey alder riparian forest *Alnetum incanae* were found in the nature reserve. Phytocoenoses of alder-sphagnum woods *Sphagno squarrosi-Alnetum*, previously not found in the Silesian Foothills, are the peculiarity of the nature reserve. One of the eight Carpathian sites of marsh calla *Calla palustris* is located in the patches of alder woods.

Rzadkie i chronione mięczaki obszaru Natura 2000 Dolina Zwoleńki

Rare and protected molluscs of the Natura 2000 site Dolina Zwoleńki

MAGDALENA MARZEC

Muzeum Przyrodnicze, Uniwersytet Wrocławski
50–335 Wrocław, ul. Sienkiewicza 21
e-mail: magdamarzec@poczta.onet.pl

Słowa kluczowe: mięczaki, obszar Natura 2000, Dolina Zwoleńki, *Vertigo angustior*, *Anisus vorticulus*, *Vertigo moulinsiana*.

Na obszarze Natura 2000 Dolina Zwoleńki wykazano obecność 30 gatunków ślimaków lądowych, 11 gatunków ślimaków wodnych z rodziny zatoczkowatych Planorbidae oraz 3 gatunki małży. Potwierdzono wcześniejsze informacje o występowaniu poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* oraz zatoczka łamliwego *Anisus vorticulus*. Ponadto odnotowano występowanie na tym terenie sześciu kolejnych gatunków chronionych lub zagrożonych, tj.: poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana*, szklarki zielonawej *Nesovitrea petronella*, ślimaka winniczka *Helix pomatia*, zatoczka wieloskrętnego *Anisus calculiformis*, zatoczka moczarowego *A. spirorbis* oraz zatoczka spłaszczonego *Hippeutis complanatus*.

SUMMARY

Malacological research was carried out at the Natura 2000 site Dolina Zwoleńki (Zwoleńka River Valley – PLH140006) to verify data from the Standard Data Form where three mollusc species of community interest (Habitat Directive, Annex II) were listed i.e.: *Vertigo angustior*, *Anisus vorticulus* and *Unio crassus*. As a result, 30 species of land snails, 11 species of freshwater snails from the Planorbidae family (Table 1) and 3 bivalve species were found, including 7 protected and endangered species: *Vertigo angustior*, *V. moulinsiana*, *Nesovitrea petronella*, *Anisus vorticulus*, *A. spirorbis*, *A. calculiformis* and *Hippeutis complanatus*.

Porosty rezerwatu „Gołobórz” na Wysoczyźnie Siedleckiej

Lichens of “Gołobórz” nature reserve on the Siedlce Plateau

BEATA JASTRZĘBSKA

Zakład Botaniki, Instytut Biologii
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny
08–110 Siedlce, ul. B. Prusa 12
e-mail: jastrzebskab@uph.edu.pl

Słowa kluczowe: porosty, rezerwat przyrody, Wysoczyzna Siedlecka.

Praca prezentuje wyniki badań nad porostami rezerwatu „Gołobórz” na Wysoczyźnie Siedleckiej. Na terenie rezerwatu stwierdzono 60 gatunków porostów z 27 rodzajów. Dominują gatunki epifityczne (35 taksonów), które zasiedlają głównie korę sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*, brzozy brodawkowatej *Betula pubescens* i topoli osiki *Populus tremula*. Nieco mniej jest epigeitów (22 taksony), wśród których przeważają chrobotki (*Cladonia*). Najmniej liczna jest grupa epiksylitów (12 gatunków).

Odnotowano 7 gatunków (włostka brązowa *Bryoria fuscescens*, płucnica islandzka *Cetraria islandica*, brodaczka kępkowa *Usnea hirta*, mąkla tarniowa *Evernia prunastri*, płamiec jasny *Arthothelium ruanum*, otwornica szkarłatna *Pertusaria coccodes*, złotlinka jaskrawa *Vulpicida pinastris*) znajdujących się na *Czerwonej liście porostów w Polsce* oraz 16 taksonów prawnie chronionych.

SUMMARY

The paper contains a list of 60 lichen species collected from the nature reserve “Gołobórz”. The nomenclature of most taxa follows Fałtynowicz (2003). The three main ecological groups of lichens: corticolous, terricolous and lignicolous, are represented. Corticolous species are the largest habitat group and are represented by 35 taxa. Other ecological groups are represented by a smaller number of species. Terricolous lichens comprise 22 taxa. The most numerous is the genus *Cladonia*. Lignicolous species are represented by 12 taxa only. Seven species (*Bryoria fuscescens*, *Cetraria islandica*, *Usnea hirta*, *Arthothelium ruanum*, *Evernia prunastri*, *Pertusaria coccodes*, *Vulpicida pinastris*) are on the *Red List of Lichen in Poland* (Cieśliński et al. 2006).

Nowe stanowiska paskówki tatrzańskiej *Cornumutilla lineata* – rzadkiego i relikтового gatunku kózki (Coleoptera: Cerambycidae) – w Beskidach Zachodnich

New sites of the rare and relic longhorn beetle *Cornumutilla lineata* (Coleoptera: Cerambycidae) in the Western Beskids Mts

TADEUSZ WOJAS¹, STANISŁAW SZAFRANIEC²

¹ Katedra Ochrony Lasu, Entomologii i Klimatologii Leśnej
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
31–425 Kraków, al. 29 Listopada 46
e-mail: t.wojas@ur.krakow.pl

² Babiogórski Park Narodowy
34–222 Zawoja, Zawoja 1403
e-mail: jafer@wp.pl

Słowa kluczowe: chrząszcze, Cerambycidae, *Cornumutilla lineata*, gatunek reliktowy, nowe stanowiska, Polska, Beskidy Zachodnie.

W pracy podano cztery nowe stanowiska unikatowego i relikтового gatunku chrząszcza z rodziny kózkowatych – paskówki tatrzańskiej *Cornumutilla lineata* (Letzner, 1844) (wykazywanej w piśmiennictwie pod nazwą *C. quadrivittata*) z regionów, w których nigdy dotychczas nie był odnotowany. Współcześnie w Polsce gatunek ten był podawany tylko z Tatr, ponadto w XIX wieku wykazano go z Pilska w Beskidzie Żywieckim i z okolic Raciborza, prawdopodobnie z Beskidu Śląskiego. W *Polskiej czerwonej księdze zwierząt* ma status gatunku krytycznie zagrożonego (CR). Obecnie został znaleziony na stokach Romanki, w Paśmie Policy (Beskid Żywiecki), w Gorcach – na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego oraz w Paśmie Radziejowej, w Rytrze (Beskid Sądecki). Wymienione stanowiska zlokalizowane są w sąsiedztwie górskich lasów z przeważającym udziałem świerka, który stanowi główną bazę pokarmową tego gatunku.

SUMMARY

In 2008 and 2009, four new sites of the very rare and relic longhorn beetle *Cornumutilla lineata* (Letzn.) were discovered in the Western Beskids, in Poland. The species occurs in Europe and Western Siberia, and has boreo-montane distribution. Up to now only two historical (from the 19th century), and three contemporary sites in Poland have been known, the latter only in the Tatra Mts (Fig. 1). All new findings were situated in the vicinity of the montane spruce forests, where there are suitable conditions for the species development. Although *C. lineata* is not yet protected by law, it is included in the *Polish Red List of Animals* as critically endangered (CR).

Nowy żywiciel jemioli pospolitej jodłowej *Viscum album* subsp. *abietis*

A new host of the white mistletoe *Viscum album* subsp. *abietis*

GRZEGORZ VONČINA

Pieniński Park Narodowy
34–450 Krościenko nad Dunajcem, ul. Jagiellońska 107B
e-mail: gvoncina@poczta.onet.pl

Słowa kluczowe: półpaszyt, *Abies alba*, *Salix caprea*, Pieniny, Karpaty Zachodnie, Polska.

Przedstawiono występowanie jemioli pospolitej jodłowej *Viscum album* L. subsp. *abietis* (Wiesb.) Janch. na nowym żywicielu, którym jest wierzba iwa *Salix caprea*. Drzewo żywicielskie rośnie na polanie Wielkie Załonie w Krościenku nad Dunajcem (Pieniny Zachodnie) na między w zadrzewieniu śródpolnym. Stanowisko znajduje się w sąsiedztwie jednego z najobfitszych stanowisk jemioli pospolitej jodłowej w Pieninach, w otoczeniu lasu Łupisko i doliny Łonnego Potoku.

SUMMARY

The paper presents the occurrence of white mistletoe *Viscum album* subsp. *abietis* on a new host. This interesting observation was made in the Pieniny Mts in the Wielkie Załonie glade, on a limb of Goat Willow *Salix caprea* (Fig. 1). Hitherto this taxon of mistletoe has been observed mainly on Silver Fir *Abies alba*, and incidentally on Japanese Larch *Larix leptolepis* and Silver Maple *Acer saccharinum*. The site with *Salix caprea* as a host is presented with reference to white mistletoe occurrence on its typical host – Silver Fir *Abies alba*. The diagnostic characteristics of a mistletoe's berry and seed in the collected specimen are also described (Fig. 2). The possibility of seeds dispersal depends on the frequency of occurrence of three vector birds. These are the following species common in the Pieniny Mts: Blackcap *Sylvia atricapilla*, Fieldfare *Turdus pilaris*, Mistle Thrush *Turdus viscivorus*, and relatively rare wintering Waxwing *Bombycilla garrulus*.

Pałeczka rudawa *Tulostoma melanocyclus* – nowe stanowiska rzadkiego w Polsce gatunku grzyba

Tulostoma melanocyclus – new sites of a rare fungus species in Poland

AGNIESZKA TOMASZEWSKA

Zakład Botaniki, Instytut Biologii
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
25–406 Kielce, ul. Świętokrzyska 15
e-mail: sikorka105@wp.pl

Słowa kluczowe: *Tulostoma melanocyclus*, Gasteromycetes, Busko-Zdrój, Wola Zagojska Górna, rezerwat Krzyżanowice, Ponidzie, murawy kserotermiczne, grzyby termofilne, grzyby zagrożone.

Pałeczka rudawa *Tulostoma melanocyclus* Bres. reprezentuje jeden z bardzo rzadkich elementów mikrobioty naszego kraju. Jedyne stanowiska tego gatunku znane były dotychczas ze Zwierzyńca (kwadrat ATPOL Fe-15) w okolicach Buska-Zdroju oraz z okolic Kazimierza Dolnego (kwadrat ATPOL Ee-23). Nowe stanowiska tego grzyba w Polsce zanotowano w 2010 roku w miejscowości Wola Zagojska Górna (50°26'41"N, 20°36'34"E; kwadrat ATPOL Fe-24) oraz w rezerwacie „Krzyżanowice” w okolicach Pińczowa na Ponidziu. Owocniki pałeczki rudawej zebrano w murawie kserotermicznej, w płatach zespołu *Sisymbrio-Stipetum capillatae*, na glebie typu płytkiej rędziny gipsowej.

SUMMARY

Tulostoma melanocyclus is a very rare species in Poland. To date the only sites of this species were found in the xerothermic grasslands, in patches of *Thalictro-Salvietum pratensis*, in the village of Zwierzyńiec near Busko-Zdrój (Łuszczynski 2000) and in the vicinity of Kazimierz Dolny (Wojewoda 2003). Two new sites of *Tulostoma melanocyclus* were found in 2010, in the Wola Zagojska Górna village (50°26'41"N, 20°36'34"E) and in the Krzyżanowice Reserve in the area of Pińczów (Fig. 3). Carpophores of these specimens were found in thermophilous xerothermic grasslands of the *Festuco-Stipion* alliance, in patches of *Sisymbrio-Stipetum capillatae*, on shallow limestone soil.

Nowe stanowisko storczyka – tajemny jednostronnej *Goodyera repens* w Bieszczadach Zachodnich (Karpaty Wschodnie)

A new site of the orchid *Goodyera repens* in the Western Bieszczady Mts (Eastern Carpathians)

TOMASZ KOWALCZYK¹, SZYMON M. DROBNIAK², JOANNA HAJDUK², STANISŁAW BURY²

¹ Ogród Botaniczny, Instytut Botaniki
Uniwersytet Jagielloński
31–501 Kraków, ul. Kopernika 27
e-mail: tomasz.kowalczyk@uj.edu.pl

² Instytut Nauk o Środowisku
Uniwersytet Jagielloński
30–386 Kraków, ul. Gronostajowa 7

Słowa kluczowe: Orchidaceae, Bieszczady Zachodnie, nowe stanowiska, fitogeografia.

Tajemna jednostronna *Goodyera repens* (L.) R. Br. znajduje się na *Czerwonej liście roślin naczyniowych w Polsce* ze statusem [E] – „gatunek silnie zagrożony wymarciem na izolowanych stanowiskach”. W lipcu 2011 roku znaleziono nowe stanowisko tego gatunku w Bieszczadach Zachodnich, u podnóża Jeleniowatego. Liczebność populacji oszacowano na 5160 rozetek, a areal wynosił około 200 m².

SUMMARY

This paper reports a new site of creeping lady's tresses *Goodyera repens* in the Western Bieszczady region. *Goodyera repens* is an endangered orchid species occurring mainly in coniferous forests in lowlands and in the upper subalpine zones. According to the *Red List of Plants and Fungi in Poland*, the species faces a high risk of extinction at isolated locations outside the main area of occurrence. The stand described in this paper is the only site of this species in the Bieszczady Mountains confirmed after 1980 and the southernmost in Poland. It covers ca. 200 m² and is well isolated from the surrounding forest. It is characterised by relatively low and loose undergrowth and dominance of several moss species over higher plant taxa. The estimated density of *Goodyera repens* reaches 25 rosettes per 1 m², which is relatively high. A relevé describing the local floral diversity was made.

Nowe stanowiska storczyka – wyblinu jednolistnego *Malaxis monophyllos* w Gorcach

New sites of the orchid *Malaxis monophyllos* in the Gorce Mts (Western Carpathians)

MAŁGORZATA BUJOCZEK¹, KAZIMIERZ CHWISTEK³, LESZEK BUJOCZEK²

¹ Zakład Zoologii i Łowiectwa, Instytut Bioróżnorodności Leśnej

² Katedra Urządzania Lasu

Wydział Leśny, Uniwersytet Rolniczy im H. Kołłątaja

31–425 Kraków, al. 29 Listopada 46

e-mail: bujoczek.m@gmail.com, lbujoczek@gmail.com

³ Pracownia Naukowo-Edukacyjna Gorczańskiego Parku Narodowego

34–735 Niedźwiedź, Poręba Wielka 590

e-mail: kazimierz.chwistek@gorcepn.pl

Słowa kluczowe: *Malaxis monophyllos*, wyblin jednolistny, Gorce, nowe stanowiska.

Wyblin jednolistny *Malaxis monophyllos* (L.) Sw. opisywany był w polskiej części Karpat na około 60 stanowiskach, z których połowa obecnie uważana jest za niepotwierdzone lub zanikłe. W Gorcach ostatnio odnotowano go w latach 60. XX wieku na zaledwie dwóch stanowiskach. Niniejsza praca opisuje trzy nowe stanowiska wyblinu jednolistnego odkryte i obserwowane w latach 2001–2011. Dwa z nich – północno-zachodni stok Gorca i Hala Młyńska z licznie występującym wyblinem – leżą w granicach Gorczańskiego Parku Narodowego, trzecie – polana Stusy – poza jego granicami. W zależności od stanowiska i roku kontroli w opisanych miejscach odnotowywano od 1 do około 100 osobników tego gatunku.

SUMMARY

So far, *Malaxis monophyllos* has been reported from about 60 sites in the Polish Carpathians, half of which is now considered as unconfirmed or non-existent. Only four of them were related to locations in the Gorce Mountains – the last one was from the 1960s. This paper describes three new sites, which have been found in the last ten years: (1) the north-western slope of Mt Gorce at an altitude of 940 m, in the marshy part of a forest road under *Caltha palustris* leaves; ca. 50 specimens; (2) Hala Młyńska clearing, in a marshy part of *Gladiolo-Agrostietum* meadow; there were at least 100 specimens over the area of 100–150 m²; (3) Stusy forest clearing, only 1 specimen in a sunny marshy place with the dominance of grasses.